RÉSERVE BIBLIOTHEQUE AU TONKIN
DEPOT-LEGAL

NĂM THỨ MƯỜI HAI. SỐ THU 2140 — MỖI SỐ : 0$02 — NGÀY THỨ NĂM 8 MAI 1924

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

HANOI

	Indochine	Chine et Siam	Autres pays	Indochine	Chine et Siam	Autres pays	Etranger par poste aérienne
Một năm	6$00	8$00	10$00	6$30	8$60	12$00	»
Các tỉnh 6 tháng	3.00	4.00	5.00	3.30	4.30	6.00	»
Sáu tháng	3.00	4.00	5.00	3.30	4.30	6.00	»
Ba tháng	1.50	2.00	2.50	1.65	2.15	3.00	»
Một tháng	0.50	0.70	1.00	0.60	0.80	1.00	»

Les abonnements partent du 1er et du 15 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. E. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHAM-HUY-LOC
Administrateur général : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC-TÂN-VĂN HANOI
Téléphone n° 180

ANNONCES
Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.
Une seule insertion. . . . 0$30 la ligne
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$15 la ligne
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 la ligne
On traite à forfait pour les contrats importants.

Ba cái vấn-đề trong tờ thông-tư của quan Thống-sứ về việc cải-lương hương-chính

(*Tiếp theo*)

Vậy nay muốn cho những người có tài-đức, có kiến-thức chịu ra nhận cái chức chánh phó hương-hội để mong hương-chính được thật cải-lương thì tất phải làm thế nào cho cái địa-vị chánh phó hương-hội thật dích-đáng, mà cái quyền-hạn thật phân-minh.

Cái chức chánh phó hương-hội, địa-vị như thế nào thì mới thật là đích-đáng, quyền hạn như thế nào thì mới thật là phân-minh, khiến cho những người có tài-đức, có kiến-thức như các ông hưu-quan, các ông thân-sĩ hay các ông có vị-vọng, có thế-lực trong các làng sẵn lòng giúp Nhà-nước mà làm trọn cái nghĩa-vụ phúc dân lợi nước là cái việc cải-lương hương-chính các làng mà quan Thống-sứ đã vì dân ta hết lòng trù-tính đó? Như bài trước đã giải, cấp cho văn bằng, định cho ngôi-thứ đã không dủ làm cho những bậc người ấy coi trọng cái giá-trị chánh phó hương-hội mà chịu ra làm, thế thì dùng cách gì?

Muốn trả lời hai câu hỏi ấy thì trước nhất nên biết rằng những người đã thật là người có tài-đức, có kiến-thức đối với việc làng chỉ có một cái cơ-hội thật tốt để nhân đó mà có thể thi-triển được cái thủ-đoạn giúp dân giúp làng mới chịu ra làm việc làng mà thôi, muốn cho những người ấy chịu ra làm chánh phó hương-hội thì phải làm thế nào cho người ta có được cái cơ-hội như thế. Hai nữa nên biết những người ấy ở trong làng trước kia cũng sẵn có cái địa-vị không phải ai đặt mà nên, cái quyền-hạn không cần ai cho mà có rồi. Theo cái phong-tục tổ truyền của xứ ta, làng nào cũng vậy, cũng có một ông khoa-mục, một ông quan tại chức hay hồi hưu, không nữa thì cũng có một viên nhất nhị trưởng, một viên có phẩm-hàm hay một viên kỳ-cựu thâm niên mà phần nhiều đã già cả đứng đầu trong một làng gọi là thủ-chỉ hay tiên-chỉ, hết thảy chính lệnh trong làng là tự tay ông chỉ hay ông tiên làng thỏa nghị với những người trí-thức trong làng mà định đoạt cả; cái quyền ấy lại không phải mượn tới cái pháp-lệ của Chính-phủ qui định mà chính tự cái lẽ thời tự-nhiên thuộc về luân-lý, thuộc về tôn-giáo của nước ta: luân-lý của nước ta lấy gia-tộc làm gốc, mà tôn-giáo của nước ta cũng lấy thờ phụng qui-thần làm trọng; luân-lý với tôn-giáo lại có quan-hệ mật thiết với nhau; quyền gia-tộc ở người tộc-trưởng mà người tộc-trưởng tức là người chủ tế tự qui-thần, nhỏ ở trong họ, lớn ra ngoài làng, cũng đều có một người tế chủ vừa là người tôn-trưởng nữa; con em trong họ trong làng đối với người tôn-trưởng ấy như một vị đại diện cho qui-thần mình vẫn thờ phụng, một vị đứng đầu cho mình giao tiếp với qui-thần, làm thiện được phúc, làm ác phải họa, lúc [illegible] trên cõi mình, mà thay mình đối chất qui-thần để cầu phúc mà tránh họa, đó chính là ông tế-chủ, minh kính ông, phục ông, trọng ông, lấy ông làm người tôn-trưởng là tự trong lương-tâm mình thành-thực mà thuận-nhận, chứ không phải cứ lệ-luật bắt buộc gì, cho nên cái oai-lực của các ụ tiên cụ chỉ ta ngày xưa ở trong làng thật là thần thánh bất khả xâm phạm; con em trong làng, từ tụng khúc trực cũng chịu phần xử ở các cụ, bình lương đê-điều cũng nghe san bỏ ở các cụ, bị khoản vụ nặng nề mà không dám oán, được câu nói khen ngợi mà lấy làm vinh, lỵ-dịch tùy các cụ ủy ai ra làm thì làm mà không dám tranh nhận, thu phát do các cụ định thế nào là phải thì phải mà lấy làm hả-hê. Ấy phong-tục một cái làng An-nam ngày xưa, là như thế đấy, chính quan Pasquier là một nhà đại chính-trị người Pháp mà thật là người am-hiểu nhân-tình phong-tục nước ta đã lâu trong quyền « Cô-Việt-Nam » của ngài cũng đã có nói kỹ về cái cách tổ-chức hương thôn của nước ta ngày xưa như thế.

Đã biết rõ cái địa-vị, cái quyền hạn của những người ấy ở trong các làng là sẵn có tự mấy mươi đời nay, theo với cái luân-lý, cái tôn-giáo của một cái nước cổ thanh-danh văn-vật mà sinh thành ra đã thâm căn cố đế như thế, mà cái địa-vị ấy, cái quyền hạn ấy đối với những người ấy thật là đích đáng, thật là phân-minh, thật là vẫn có cái cơ-hội tốt tự-nhiên khiến cho người ta có thể bằng tạ vào đấy mà thi triển được cái thủ-đoạn giúp dân giúp làng không phải là nhỏ; vậy nay muốn có những người có tài đức, có kiến-thức trong các làng chịu ra xem sóc cái công việc cải-lương hương-chính, thì thiết tưởng nên châm-chước cái tập-quán cũ mà điều hòa với cái thể-lệ mới bây giờ, miễn là những người ấy còn giữ được cái địa-vị, cái quyền-hạn cụ tiên cụ chỉ như ngày xưa thì cái chức chánh phó hương-hội là cái quyền-hạn không lấy gì làm xứng hợp với những người ấy cho lắm như trên kia đã kể, không bắt buộc người ta nhận làm mà việc cải-lương hương chính trong các làng tự khắc cũng nhờ được có những người ấy góp sức gom tài mà may có thành hiệu tốt được vậy.

(*Còn nữa*)

T.

Âu-châu điện-tin

GIÁ VÀNG

Paris, ngày 7 Mai 1924

Bớt một bọn cướp tàu

Tin Hongkong. — Theo như mệnh lệnh các quan Trung-hoa, 38 tên cướp tàu bể mới đây đã bị bắn. Có lính cảnh sát Hongkong đến chứng kiến.

TỔ-TUYỂN-CỬ

Bordeaux, ngày 7 Mai 1924

Cuộc mec cử ở nước Đức

Trong cuộc bầu cử nghị-viện mới đây các đảng về tả-đức thất bại. Đảng dân-chủ, và đảng xã-hội dân-chủ mất 86 ghế nghị-viện; đảng cộng-sản được thêm 43 ghế; đảng trung-ương, và đảng binh-dân mất 56 ghế, đảng quốc dân thêm được 51 ghế.

Dư-luận nhiều nơi ở Londres thấy cuộc bầu cử nước Đức không sáng suốt về đường chánh-trị, mà lại có ý thiên về đường phản-động, thì ai nấy đều lấy làm chán nản.

Cái vấn-đề ưng chuẩn các tờ trình của các nhà giám định là một vấn-đề quan-trọng nhất trong cái chánh-trị của nước Đức ngày nay mà cử như cái hiện tình mà xét, có 18 phần vấn-đề bồi-thường khó lòng mà giải quyết xong được.

Tòa hội-các xứ Bavière tự chức, vì các đảng về tả được đắc thắng, thì tòa ấy cũng kém thế.

Quân luật ở Bavière lại nghiêm hơn trước.

Nước Anh và nước Nga

Trong cuộc giao-thiệp của nước Anh và nước Nga có điều khó khăn.

Nước Nga với nước Đức

Việc đại-biểu của nước Nga ở Berlin, đã bổ nước Đức trở về Nga, để tường bẩm phục cho về việc bổ Nội-vụ nước Đức hệ lệnh đến khám sở phái bộ thương-mại của nước Nga.

MỘT NHÀ NỮ PHÓ-HỘ HOA-KỲ ĐẶNG CAO-BẠCH MUA DA NGƯỜI

Nghề giải-phẫu ngày một tiến-bộ, các nhà mổ sẻ đã có thể lấy da người nọ mà vá vào chỗ da bị hư nát của người kia, không khác gì ta dùng mụn để vá quần áo rách. Một tạp-chí kia đăng tin rằng cách đây ít lâu có một nhà nữ-phó-hộ Hoa kỳ là Mme Emma Gallagher ở thành phố Chicago bị bỏng tượt da từ cổ xuống đến ngực. Các nhà giải-phẫu chuyên-môn đến thăm thương tích của bà đều quả quyết rằng có thể và lại được, những chỗ da bị tượt ấy. Trong có mươi hôm, họ dùng 23 miếng da mua của 23 người mà và từng miếng một vào chỗ da tượt của bà Emma Gallagher.

Tạp chí đăng tin này lại nói rằng: người ta định rằng trả 25 người bán da mình ấy, ở 15 nước khác nhau.

Việc vá da này có nhiều miếng bị hỏng, bà Gallagher lại phải đặng bẹo cho mọi người biết rằng bà muốn mua thêm 23 phân vuông (23 centimètres carrés) da người đặng thương hảo hang.

Một nhà làm báo ở Hoa-kỳ được tin ấy bèn đến hỏi chuyện mấy nhà giải-phẫu và đa cho bà Gallagher thì các nhà ấy nói rằng mỗi phân vuông (centimètre carré) da người giá là năm nghìn phật-lăng, mà nhiều người thuận ban da mình theo cái giá ấy. Lúc bán da họ chịu để cho các nhà chuyên-môn lựa rằng những mảnh dài chừng 22 phân tây và rộng chừng 3 phân.

Ở Haut-Congo (Phi-châu) có nghe những kẻ buôn người đi xã ra mà bán thịt. Còn như ở nước mà cái trình-độ văn-minh đã gần đến cực-điểm ai ngờ lại có kẻ đem lột da mình mà bán lấy tiền nhỉ?

Ghê thay cho cái mãnh-lực của hoàng-kim!

Sự-nghiệp trung-úy Pelletier d'Oisy

Trong mấy bữa nữa Hà-thành ta sẽ được nghênh tiếp trung-úy Pelletier d'Oisy là một phi-tướng trứ-danh của nước Pháp đương bay từ Paris đến Tokio, sau cây xin thuật qua cái sự nghiệp của trung-úy từ xưa đến nay để quốc-dân cùng biết.

Từ ngày 6 Juillet 1922 mà trung-úy bay qua Địa-trung-hải, trung-úy đã đứng vào bậc các phi-tướng anh-hào về việc máy bay Địa-trung-hải. Nay đến cuộc bay này, trung-úy lại bay một các nhanh chóng lạ thường, từ bay thực là đứng vào bậc đầu trong các phi hành-gia hãy nay muốn lập cái công bay từ Âu châu đến Viễn-đông vậy.

Trung-úy vốn là một nhà phi hành trứ danh đã lâu. Trước buổi chiến-tranh khi trung-úy còn đóng đội, trung-úy đã nổi tiếng về cuộc bay vòng nước Pháp. Nay từ lúc đầu buổi chiến tranh, trung-úy đã đứng vào bậc các phi tướng anh hùng nhất. Ngày 2 Décembre phi-tướng đánh đuổi được một cái máy bay Đức đương bay đến Crèvecœur. Ngày 2 Avril 1915, trung-úy đánh nhau với một cái khí-cầu Đức bay cao có 30 mètres, làm cho khí-cầu ấy phải đỗ xuống trong đường trận của Pháp, những người Đức ngồi trên khí-cầu đều bị bắt cả. Trong trận ấy có thiếu-úy Chapelle người tùy tùng của trung-úy bay từ Paris đến Tokio, thực là thừa cái chí binh sinh của trung-úy vậy.

Xem lời khen sau này, thì đủ rõ sự nghiệp của phi-tướng năm 1916:

« Làm gương tối luôn, và trong trận đánh nhau nào cũng đứng đầu. Ngày 12 Mai bay thấp mà đuổi một chiếc tàu Đức đến tận đường trận bên thù, làm cho tàu bay ấy phải cũng đến đỗ xuống ở gần các đường tạo bên ta. Ngày 28 tháng ấy ba cái tàu bay bên thù sắp bay sang đường trận bên ta, có một mình mà dám bay ra cản đường, một cách rất là can-đảm, rất là nhanh nhẹn, đến nỗi ba chiếc tàu bay ấy phải quay trở lại. Trong trận đánh nhau ấy, một cái máy trong tàu của trung-úy bị đạn bắn vỡ. Ngày 1er Juin, đánh đuổi một cái tàu bay bên thù, mà làm cho tàu ấy phải đỗ xuống gần Esnes.

Ngoài những thủ-đoạn ấy, ngày 17 Mai trung-úy lại còn đánh nhau với cái tàu bay ở Bezonvaux. Mấy bữa sau hôm 17 Mai trung-úy cũng với phi-tướng Havarre thắng được một cái tàu Đức ở gần Semezuens, trong trận ấy phi-tướng Havarre bị thương. Ngày 10 Octobre 1916 phi-tướng Pelletier d'Oisy đánh nhau với ba cái tàu bay bên thù. Trong ba chiếc tàu bay ấy, hai cái bỏ chạy, còn một cái đánh nhau mãi làm cho tàu bay của phi-tướng bị hỏng nhiều chỗ, nên sau phi-tướng phải vội đỗ xuống.

Lại xin kể một tờ giấy khen này nữa: Lê một khu-trục phi-tướng vào bậc nhất ở luôn mặt trận từ lúc đầu cuộc chiến-tranh, bay trong các đường trận bên thù có tới 600 giờ, bao giờ cũng bay liên phong để đánh nhau với giặc. Ngày 11 Mai 1917, đánh ngã một cái tàu bay bên thù. Ngày 12 Mai đánh nhau với bốn cái tàu bay, cái lợi từng trên tàu bay của mình bị bắn mất hẳn. Nhưng nhờ về sự khéo lẻo, và cái chí nhanh nhẹn của phi-tướng nên lại chẳng được tàu bay, bay thấm thấp qua các đường hào, về đỗ trong đường trận bên ta. Trong cả cuộc đại chiến mới rồi, phi-tướng ở luôn ở mặt trận, lúc nào cũng làm cái gương tối can-đảm mẫu cần như thế. nên phi-tướng được thưởng chiến thứ bội tinh và bắc-đẩu bội tinh.

Từ buổi đình chiến đến giờ, trung úy bay nhiều cuộc lắm. Trong năm 1920 bay từ Paris đến Vienne không đỗ lần nào, bay từ Paris đến Constantinople, từ Constantinople đến Sofia, đến Bucarest, rồi lại quay về Constantinople. Trong năm 1921, bay từ Paris đến Bucarest mất có 19 giờ, từ Toulouse đến Paris mất 3 giờ, bay vòng nước Pháp là 1600 kilomètres mất 13 giờ, đỗ xuống hai nơi. Trong khi phi-tướng đóng ở Tunis, thì ngày từ buổi đầu năm 1922, phi-tướng bay đi xem xét các miền nam bờ xứ Tunisie. Cũng trong năm ấy, ngày 6 Juillet, phi-tướng khởi hành ở Tunis hồi 5 giờ 35, sáng, đến hồi 17 giờ 50 phút thì tới Paris, mà phi-tướng chỉ đỗ một lần 10 phút xuống trong để sửa máy lại một tí mà thôi. Trong tháng Octobre 1922, sau khi lưu lại ở Paris ba tháng, phi-tướng lại bay đến Tunis. Trong cuộc bay ấy phi-tướng cũng cưỡi cái tàu bay Bréguet đúng từ năm 1920, mà máy phát động là một cái máy kêu Renault, đúng từ năm 1918, ngày 6 Octobre bay từ Paris đến Toulouse, ngày 9 từ Toulouse đến Alicante, ngày 10 từ Alicante đến Malaga, ngày 11 từ Malaga đến Rabat, ngày 12 từ Rabat đến Casablanca. Nhưng trung-úy Pelletier d'Oisy lại muốn bay nốt từng một mạch từ Casablanca đến Tunis, vì ý trung-úy muốn bay được trước tiên cái cuộc khứ khản ấy. Trung-úy đã bay được 1780 kilomètres trong 10 giờ 14, mà mỗi phiên đương bay trong lúc giới mưa. Ngay từ lúc bấy giờ, trung-úy đã nói định bay một cuộc xa hơn nhiều là bay từ Paris đến Saigon. Đến nay trung-úy bay từ Paris đến Tokio, thực là thỏa cái chí bình sinh của trung-úy vậy.

THẾ-GIỚI CÓ BAO NHIÊU NÚI LỬA? NƯỚC NÀO NHIỀU NÚI LỬA NHẤT HOÀN-CẦU?

Quần-đảo Aléoutiennes là một miền duyên-hải tây-bắc Bắc-mỹ là nơi có nhiều núi lửa mà còn được cái danh dự là có nhiều núi lửa nhất hoàn-cầu nữa.

Đây là nói về những núi lửa chưa tắt hẳn. Một bộ sách khảo về địa-chất học ấn hành năm 1905 nói rằng ở khắp thế giới cả thảy có 338 cái núi lửa chưa tắt. Trong số ấy thì 205 cái ở trong các hải-đảo và 133 cái trong các đại-lục.

Nguyên ở quần-đảo Aléoutiennes đã có tới 31 cái núi lửa chưa tắt; nước Nhật có 17 cái, xứ Kamchatka có 22 cái, xứ Islande có 19 cái, nước Chili có 17 cái, Phi-châu có 17 cái, nước Equateur có 14 cái, xứ Nicaragua có 10 cái, ở Âu-châu thì chỉ còn một cái chưa tắt là hỏa-diệm-sơn Vésuve.

Bộ sách khảo về địa-chất học ấy lại nói rằng mươi đảy Thái-bình-dương (Océan Pacifique) cũng có 25 cái núi lửa.

VĂN UYÊN

Anh lười tự vịnh

Học hành dốt nát chẳng bằng ai!
Chỉ những ăn xong lại ngủ dài.
Sách vở mốc meo thầy mặc quách,
Sử kinh nhẵu nhoét chẳng ai hoài.
Mía mai cũng chịu làm lơ điếc,
Đề nhục ôi thôi! chỉ thở dài.
Tạo-hóa tốn công gây nặn nhỉ?
Sinh ra thằng dốt cũng làm gian!...

Tiễn bạn đi Saigon

(*tập Kiều*)

Từ đây góc bể bèn giời,
Lòng nào nỡ bỏng rụng tuồm rời chẳng [dau!
Buồn trông nỗi cỏ rầu rầu;
Người buồn cảnh có vui đâu bao giờ!
Mối tình đôi đoạn vò tơ:
Bụn trong tấu nọ bèn chờ cuối kia
Bẽ bàng mấy sớm đèn khuya;
Tấm riêng, riêng những nặng nề vì nước [non!
Dẫu rằng sông cạn đá mòn....

Vũ-nguyên-Bác

Tự do diễn đàn

Dịch mấy chữ « agent technique » và « dessinateur »

Trong số báo *Trung-Bắc* số 2127 luận-giả có làm bàn tiếng *agent technique* nên dịch là *thương-tá*. Đã biết trước rồi sao cũng có ông nói trùng với quan chức Annam. Xin trả lời rằng: Chức *commis* dịch là thương-tá, cũng trùng. Vì nhà Kinh-lược khi [illegible] có cả hai chức quan thăm-tá và quan thương-tá; dương kim viện Cơ-mật cũng có quan thương-tá, còn các tỉnh nơi nào phiên phức công vụ thì cũng có đặt chức ấy để giúp việc quan trên. Nguyên hai chức ấy từ-phẩm dường, mà hai ngạch mới *commis* và *agent technique* cũng nhiều viên đã đổi thụ chánh-từ cả mà bên nọ đặt là thương-tá, cũng không phải là quá lạm. Tuy tôi là người ngoại-cục, nhưng mắt tôi có trông thấy (trong lòng cảo trục sắc) còn ông Bình-doãn-Sắc *agent technique des . P.* bỏ Lại dịch là *công-chánh tòa Thương-tá* đổi thụ thì-độc-học sĩ. Vì có bằng cớ như vậy, cho nên mới nhắc các ngài sao không dịch là *agent technique* là *thương-tá*. Lại xét cái tự-vựng của tiền-nhân dịch tiếng *commis* là người giúp việc, *commis principal* dịch thơm-biện, (vì có quốc-khố viên đổi là thơm-tá) Tại sao không dịch *commis* là người giúp việc lại [illegible] sẵn lòng bắt-ái, mới đặt những tiếng danh-vọng để khuyến-khích đồng nhân rồ đua sanh nhau lên đường tiến-bộ, về phương-ngôn có câu rằng: con hơn cha nhà có phúc, mong cho người trong nước sau này có danh vọng, mở mặt ra với thiên hạ, ấy là mình cũng vẻ vang. Còn tiếng chuyên-tá, tá-vụ chuyên-môn thì dùng bọc mà ra, thì nên để: tiếng cổ quan chức mới đáng chức vụ, song lại e trùng với quan chức, thì khó lắm thay! Cứ tạo như lời bao-quan đã công-bố trên báo-chương rằng: Xin các nhà ngôn-luận ai dịch sao cho đúng tiếng *agent technique* cho thích hợp với quốc-âm và chữ Hán được tao-nhã thì bầy đặng bao, ma sao vẫn còn nhiều tập-luận trên báo-chương mãi nhỉ?!! (Mà tiếng *agent technique* và *arpenteu* dịch cũng khó thay) ấy trước luận giả cũng có ban đến ngạch *dessina.eur*, vì có lời phản-đối rằng (không thì chữ được! không phải thì ?!!) cho nên phải giải thuyết minh bạch lại đây để đồng-nhân biết rõ sự hư thực chớ không phải là tranh luận với những lời vô lý đâu! nguyên từ khi có nhà-nước bảo hộ thì có các viên tòng sự, hễ viên nào làm việc được ba bước năm được mấn cán, thì cho vào chính-ngạch, không ai phải thi cả, về sau ngạch secrétaire ton sít có phải thi, mãi đến năm 1919 thì đều phải thi cả. Hiện tòa công-chánh thì secrétaires và dessinateurs phải thi chung nhau, đến kỳ vấn-đáp thì secrétaires làm bài Pháp-văn, mà dessinateurs thì làm bài vẽ. Nhưng mấy khoa thi trước thì tôi quên mất ngày tháng. Còn hai khoa thi mới đây thì tôi còn giữ được: là ngày 8 décembre 1920, khoa thi này tại tỉnh Dalat bị nhiều quyền trùng kiến, nên nhà-nước bắt phải thi lại là ngày 20 sep embre 1921; đến khoa thi mới đây là ngày 16 février 1923. Lại nói khi đỗ rồi được bổ vào các sở làm việc thì quả nhiên dessinateurs cứ phải làm kiểm cả việc copie luôn, mà đến sự vinh dự thì không được công bằng! Cho nên tôi mới trần-thuyết để công-nghị xét sao cho muôn-dân đều phải hơn. Nói tóm lại là khi trước ai cũng không phải thi cả. Từ 1919 thì ngạch nào cũng đều phải thi cả. Đến ngạch

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

plantons cũng còn phải thì là hết, nếu không ứng thí không được bổ vào chính ngạch. Rồ có bằng cớ như thế mà sao còn có lời tạp luận rằng không thì chữ được, không phải thì ! Theo ngu ý thì những lời thô bỉ và vô lý lẩy không nên để lên báo nữa thì mới bớt những tạp luận sau này được. Mấy lời thiển cận của luận-giả gửi đây xin qui báo cứ công-bố lên để đồng-nhân xét sự hư thực. Mà còn ai hay nói vô lý, nói không có bằng cớ, thì sẽ chịu lấy trách-nhiệm.

Sông-hương, V. N. K.

Cuộc thi thơ

Của Ngô-tất-Quyền nữ sĩ

MMCCCXLVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu thánh ngày nay vẫn kính chung,
Bút dựng non Nùng nêu cõi Khổng,
Hương nồng tường Lý ngút trời Đông.
Gương treo nhật nguyệt in bia đá,
Gác trải xuân thu vững cột đồng
Từng mấy gió mưa riêng cảnh tượng,
Muôn đời là đất Á Âu trông.

MMCCCXLIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Dấu Lý nguy nga vẫn kính sùng.
Huyền tụng vẳng nghe nền Quốc Giám
Xuân thu hưởng động trống Sơn Nàng
Cung tường trỗi mấy sang nền đạo,
Phong vũ nhường bao vững bằng rồng
Tháng lại năm qua phong cảnh mới,
Vẫn còn hóa vũ với xuân phong.

Hoàng-đình-Hựu
Làng Phù-mỹ, Hà-đông

MMCCCL

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Không-miếu còn thờ đó phải không ?
Trải Lý, Trần, Lê lẫu quán cũ,
Khắp Nam Trung Bắc phụng thờ
Chữ bia giáp bảng mờ rêu biếc,
Nét gác khuê-văn nhạt vẻ hồng.
Qua cửa minh-luân lên tiếng bởi,
Khen tài cán quắc cũng ngày lòng.

Phạm-mẹ h-Liêm
Làng Bạch-sam Hưng-yên

MMCCCLI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Kỷ-niệm đây là miếu chính tông.
Thời Lý đến nay mưa gió trải,
Ngày Đinh từ trước lửa hương nồng.
Vào nơi Giám học mơ sân Lý,
Lên các Khuê-văn nhớ cửa Rồng.
Cơ tám trăm năm tinh vật đổi,
Vẫn nguyên miếu mạo vẫn tôn sùng.

MMCCCLII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu làm gương kỷ-niệm chung.
Ngất núi Nùng-sơn tường bích đựng,
Từ năm hồng phạm khói hương thông
Nhìn bia đọng nhớ văn khoa bảng,
Lên các như in chữ hiếu trung.
Sự-biểu muôn đời công hóa rộng,
Để sao cho xứng, vịnh sao cùng.

MMCCCLIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Thời cơ xưa nay miếu vẫn không.
Tường Bích như in triều Lý dựng.
Khói hương còn ngát đạo Chu thông
Hai dinh áo mũ hương sông Nhị,
Ba giáp khoa danh bảng núi Nùng.
Nào lúc nhìn bia khi ngẫm các,
Tưởng công điểm hóa mấy muôn trùng

MMCCCLIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu ta đây khác mọi vùng.
Nước ánh linh lung rồng cõi Bắc,
Hương bay phảng phất phượng non đông.
Thần lên hạ vũ lòng như thấu,
Sinh tuổng cao hương khí cũng thông,
Nọ bút Nùng-sơn nghiên Nhị-thủy.
Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,

Phạm-trung-Hợp
Chánh hội làng Dũng-quyết, Nam-định

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 32 độ
15 giờ 31 độ

Lịch ngày mai

Dương-lịch

Thứ sáu, 9 Mai 1924
S. Grégoire

Âm-lịch

Mồng 6 tháng tư, năm Giáp-tí
Ngày Mậu tí
Hành Hỏa Sao Quỉ, Trực Ngưu
Kỵ Thụ điền. Vấn-bốc
NGHI : Tế-tự, Quan kỏ, Hội hữu, Đông-thổ, Tài vụ, Khai-quang
Tuổi xung

Giá bạc. — Kể từ ngày 8 Mai 1924, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 7 f. 95.

Thị giá quốc-trái. — *Ngày 8 Mai 1924* 3% 54 20. — 3% Thứ hoãn vốn dân 65,75. — 4% 1917 58 5. — 4,5% 1918 57 20. — 5% 1915-1916 69 75 5% 1921 84.55. — 6% 1920 86 70.

Tin tàu. — Tàu *Orénoque* mang thư tín đi Pháp khởi hành ở Haiphong đi Tourane, Qui-nhơn Bang hoi, Saigon, buổi trưa ngày thứ hai 12 Mai.

Thư tín trên Hanoi đem xuống Haiphong ngày 12 mai, chuyến xe-lửa 6 giờ 20.

Tàu bay của Trung-úy Pelletier d'Oisy. Tính đường đất và cái sức chạy của máy-bay thì đáng lẽ ngày thứ ba này trung-úy Pelletier d'Oisy sẽ tới Bạch-mai. Nhưng vì tàu bay mấy hôm nay gặp phải tiết trời nóng lắm, cho nên phải ở lại Calcutta hai ba ngày để chữa máy.

Hỏi vậy mà tàu chưa đến Bangkok được, và tới Bangkok sang đây thì gần lắm, khi nào sắp tới nơi sẽ có vô-tuyến báo tin cho nhân-dân biết.

Quan Học-chính tổng-trưởng Joubin về Pháp. — Có tin rằng quan Học-chính tổng-trưởng Joubin đến ngày 17 này sẽ xuống Haiphong đáp tàu *Laffon* vô Saigon để sang tàu *Paul-Lecat* về Pháp. Nghe chừng ngài đi vắng độ sau tháng lại sang.

Cấm cầm đồ. — Tòa Đốc-lý có lại cảo cho các báo-quán tin sau này :

Mới rồi ở hàng Giấy có một người đàn-bà mở hàng cầm đồ bị tòa án Trùng-trị Hanoi ngày 5 Mai phạt 5 0 đồng.

Việc cấm đồ là cái độc quyền của các thành-phố, vậy các tư-gia không ai được mở hiệu cầm đồ hết.

Mấy thứ thuế mới. — Đến tối 15 này, Hội-đồng thành-phố sẽ họp tại tòa Đốc-lý. Trong các vấn-đề bàn thì có việc đặt mấy thứ thuế mới là thuế các thứ xe, thuế các biển, các man yết thị, vân vân. Nếu những thuế ấy mà ứng chuẩn thì tiền đầu sang năm tây sẽ bắt đầu thi-hành.

Việc chữa cháy ở trong thành-phố. Quan Đốc-lý định bàn với Hội-đồng thành-phố mua lấy mấy cái ống thụt máy để chữa cháy, chứ những vòi rồng thụt của thành-phố hãy giờ thì không được việc cho lắm. Ở trong Nam-kỳ là nơi ngài đã qua và nhất là ở bến Tây ngày nay không mấy nơi còn dùng đến những cái đồ cổ lỗ nữa.

Các nơi đỗ xe điện. — Sở xe điện nay đã được phép bãi lệ đỗ xe ở chỗ phố hàng Hòng, thẳng đường Henri d'Orléans chạy lại, và lại được p' ép đặt thêm hai nơi đỗ xe điện ở những chỗ sau này :

1° Khi xe ở rue Bờ hồ (Place Négrier) đi lại, chạy về Hà-đông, thì được đỗ ở chỗ cách 10 m. tới góc đường lấy với đường Puginier.

2° Khi xe ở rue Hà-đông ra, đến phố Duvillier, thì được đỗ ở chỗ cách 10 m. đến góc phố Duvillier với phố Neyret.

RẠP CHỚP BÓNG PALACE

Chương trình từ ngày thứ 7 đến ngày thứ bảy 10 Mai 1924.

Các phim mỹ thuật của Pháp

TÍCH MILITONA

Bi kịch chia làm năm đoạn

RẠP CHỚP BÓNG PATHÉ

Chương trình từ thứ sáu 9 đến ngày thứ năm 15 Mai 1924.

Các phim rất đẹp của Pháp

TICH L'ILE SANH AMOUR

Một tích vân-chương có bốn phần

Nay mai sẽ chiếu tích

L'AFFAIRE DU COURRIER DE LYON

Rất hay rất lạ

LỜI RAO CẦN KÍP

Hiệu QUẾ-LÂM tôi trước ở số nhà 20, phố Phúc-kiến, chuyển ban Sâm, Quế, Thục, Cao, cang thật giả đúng, và có tìm-kiếm được hai môn thuốc gia-truyền kinh-nghiệm chữa thành hoàn tán, đúng rất linh-nghiệm, đã mấy năm nay được các qui-khách chiếu-cố rất nhiều. Nay vì dời nhà sang số 42, cũng phố Phúc-kiến ; vậy xin có lời kính-trình các qui-khách nhớ cho.

Hiệu QUẾ-LÂM
42, Phố Phúc-kiến, Hanoi
Chủ-nhân Phương-bá-Trạc *kính*

Ngạch quan-lại. — M. Đỗ-xuân-Giáp, tri-huyện hàng ba huyện Hạc-trì, nay đổi đi huyện Thanh-thủy (Phú thọ).

M. Đào-trọng-Hướng, tri-huyện hạng ba huyện Đông-anh (Phúc-yên), nay đổi đi huyện Hạc-trì.

M. Lâm-hữu-Lập, tri-huyện hạng ba, tòng sự tại Kiến-an, nay đổi đi huyện Kim-bảng (Hà-nam).

M. Vũ-thiện-Đạm, tri-huyện hạng nhì huyện Kim-bảng, nay đổi đi huyện Đông-triều (Hải-dương).

M. Đoàn-văn-Thịnh, tri-huyện hạng ba huyện Đông-triều, nay đổi đi huyện Đông-anh.

M. Ngô-cao-Trường, thừa-phái hạng nhất ở Lạng-sơn, nay được bổ tri-châu hạng ba, đổi làm hàn-lâm viện kểm thảo (7 2), bổ đi châu Nguyên-bình (Cao-bằng), thay M. Hoàng-quang-Cốc về nghỉ.

Giới thiệu sách mới. — Bản-quán vừa tiếp được của ông Cucherousset chủ-nhiệm báo *Eveil Economique* gửi tặng quyển *La Cochinchine à la Foire de Hanoi* (Nam-kỳ tại Hội-chợ Hanoi) liệt kê từng tỉnh có đồ bày tại Hội-chợ trong mấy năm trước, mỗi trang lại có nhiều ảnh chụp tại Nam-kỳ gửi ra hoặc là chụp tại Hanoi trong khi có Hội-chợ

Vậy ai muốn rõ sản vật Nam-kỳ có những gì thì nên đọc quyển ấy lắm.

Chết đuối. — Chiều hôm qua, hồi 2 giờ, có một đứa con trai chừng mười mười hai tuổi chết đuối ở trong một cái ao ở trong Giám Xét ra đứa bé ấy mới chết được vài giờ đồng hồ mà thôi. Tội nghiệp vì thử vớt sớm một lúc thì chữa được. Đứa bé này chắc là trời nóng bức ra ao tắm mát mà bị xẩy chân đấy. Các nhà có trẻ con trong mùa bức này phải nên cẩn thận mới được.

Nay đã hỏi được tên nó là Đỗ-trọng-Giang, 10 tuổi, đi học, quán làng Bởi-khê, phủ Khoái-châu (Hưng-yên). Sáng hôm nay người mẹ nó là Ba-thị-Thanh ở hàng Đồng số 46 mới đến nhận con.

Thưởng hàm. — M. Ngô-v-Bằng tức Vũ-hữu-Vàng, tùy-phái thương hạng sở Văn-tự, quán ở Nguyệt-bổ huyện Kim-động tỉnh Hưng-yên được thưởng tùng cửu phẩm đội trưởng.

Kẻ cắp tự-do quá ! Nguyên hôm chủ-nhật vừa rồi, tôi đi Haiphong về Hanoi. Khi ra cửa hàng tư, tôi gọi cái xe tay để về nhà, khi tôi cúi xuống để cài thùng đồ của tôi lên sàn xe, thì một thằng kẻ cắp đến cắt cái khư-khư vàng ở nách áo tôi. Tôi thấy động quay lại nắm được nó rồi đem lại nói với người linh cảnh-sát đứng gác gần đấy, không hiểu có sao mà người linh đấy, không chịu nhận, lại cứ bỏ kẻ cắp, thằng kẻ cắp nhân thế dắng ra mà chạy mất, còn người linh lấy cứ đứng trơ ra mà nhìn, sau có xin lỗi tôi.

Bỏng có một người cảnh-sát nữa đến hỏi chuyện rồi nói rằng : Không phải việc mình thì không cần xin lỗi, người ta bắt được kẻ cắp thì người ta phải dẫn đến bớp.

Tôi thấy vậy biết nói lứa cũng bằng thừa, biên số của người linh cảnh-sát ấy về trình quan cảnh-sát ở bớp hàng Trống, thì ngại bảo làm đơn thưa nhiều đội xếp ấy, mà phải có hai người làm chứng, nhưng tôi chỉ biết thằng xe kéo tôi số 11 mà thôi. Khi tôi bắt thằng kẻ cắp thì không có ai đến giúp tôi cả, chỉ có một bà ra về người lịch sự đến đỡ giúp khăn và ô tôi cầm ở tay mà thôi, thì nay biết tìm đâu để làm chứng nữa.

Thôi, đành vậy thôi, tôi cũng không tiếc chi cái khuy không đáng là bao, chỉ mong quan trên lưu ý xét cho để sau này hành-khách đi lại ở ga đỡ được cái hại trộm cắp tự-do như thế. Mong thay !!!

Ng.-xuân-Mai.

BẢN HẠ GIÁ

Giá bán lẻ tại Hà nội

Thuốc STIC « PARISIENNES » mỗi gói. 0p.08
Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói. 0 10
Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) học vào hộp bán kín, mỗi hộp hai mươi điếu. . . . . 0 . 20

3697

Tin vật. — Ng-thị-Hai ở ngõ Nam-ngư, ăn cắp 130 bao đ êm ; Ngô-văn-Lộc ở đường Huế, ăn cắp 2 cân gạo, Trần-văn-Giác ở đường Huế ăn cắp 13 cái chiếu cói đều phải bắt giải vào sở Mật-thám.

— Ng-kim-Sinh ở ngõ hàng Than bị án nợ đã phải bắt giao cho trưởng tòa đòi nợ.

Tổng-công-Thiêm 20 tuổi vô gia cư và nghề nghiệp ăn cắp 3 thỏi vàng giá đáng 20 đồng của Mme Ng-thị-Cả, làm bàng bạc ở Sinh-từ đã phải bắt giải vào Tòa-án.

PHÒNG - THĂM - BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thương thọ độ ngũ đẳng Bắc-đẩu bội-tinh. Nguyên chuyên về ngoại khoa tại bệnh viện Tunis, Fez, Rabat, Casablanca Port-Said rồi cấp Huế.

Ngoại khoa, hỏi-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu bệnh giang mai

Giờ khám bệnh : Buổi sáng 7 giờ đến 9 giờ ; chiều 14 đến 17 —

KHÁM BỆNH : Giá 3 đồng một lần
XIN GIẤY LÀM-CHỨNG : Giá 1 $ 00
Phòng thăm bệnh tại ĐƯỜNG GIA-LONG, 33.
GIÂY NÓI SỐ 236

3018

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Hội kỷ-niệm bà Jeanne d'Arc chương trình đã định như sau này :

Thứ bảy 10 Mai

18 giờ : Một hồi đại bác.
2 giờ 30 : Rước đèn.

Chủ nhật 11 Mai

6 giờ 30 : Một hồi đại bác.
7 giờ : Điểm binh ở công viên Amiral Potier.
8 giờ 30 : Làm lễ tại nhà thờ.
15 giờ : Các hội thể thao ở bãi đất lấp trên sông Bonnal, có phường nhạc bình đến giúp.
16 giờ 30 : Cuộc đá ban của đội thuộc địa thứ 9 với hội *Stade Haiphonnais*.
Từ 21 giờ trở đi : Cuộc chớp bóng ở giữa trời.
Thắp đèn ở công-viên nhà hát Tây và tòa sứ.

Chó dại chàng ? — Một người thợ mộc là Trương-đắc-Quyền 29 tuổi nhà ở 118-ty, bị một con chó cắn phải bụng chân trái, con chó ấy đã phải giam vào nhà nhốt súc-vật để xét có phải chó dại không.

Tự-tử bằng dầm thanh với thuốc phiện. — M. François Le Roch nguyên chủ-nhiệm báo *Opinion* ở Saigon trọ tại nhà khách-sạn Hôtel du Commerce đã hơn nửa tháng nay. Ngày mồng 6 vừa rồi hòa thuốc phiện với dầm thanh uống để tự-tử. Đưa vào nhà thương để chữa, đến 9 giờ tối thì mất. M. Le Roch có để lại mấy bức thư và một tờ chúc-thư gửi cho quan Biện-lý Haiphong. Trong tờ ấy có một cái vi đa đựng mấy cái vé cầm đồ và một đồng bạc.

Tòa án đã điện vào Saigon hỏi giaquyến cho biết xác tàng ở đây hay là đem vào Saigon.

Con nhà ai lạc ? — Ng-thị-Nghiên 25 tuổi chủ thuyền số 1332 ở sông Tam-bạc có trình cảm rằng bắt được một người con gái tên là thị Mùi 14 tuổi nói rằng quán ở Thái-bình, đến Haiphong thăm người bà con, nhưng không tìm được, nên phải lang thang. Vậy có Nghiên đã đem về nuôi tạm, có người nhà đến nhận thì giao trả.

BẮC-NINH

Khánh-thành việc cất mộ chúng sinh. — Thập phương quyên trợ, phương danh xin kê liệt như sau này :

Cô cai Thiêm 1 p ; bà đội Tài 1 p ; Ng-văn-Quỳnh 1 p ; Ng-thế-Chà 1 p ; Phúc-hưng hiệu 0 p.50 ; phố trưởng Tiên-an Trương-cói-Quỳnh 2 p ; Hội-viên Cải-trọng-Ngọc 3 p ; Lê-Chung Thổ-hà 1 p ; bà cả Du 0 p.50 ; Ng-thị-Một 1 p ; Từ-ngọc-Liên 0 p.20 ; bà làng Nêm 0 p.50 ; Đặng-v-Tư 2 p ; Cải-trọng-Long 1 p ; chánh tổng Nội-duệ Ng-đình-Du 1 p ; cụ Đỏ 1 p ; Lê-ngọc-Hoàn 1 p ; Trần-thế-Tư 1 p ; bà tham 1 p ; Ng-hữu-Phúc 0 p.50 ; phố trưởng Đoan Từ-sơn 1p ; Phật-tích, Ngô-đức-Thành 2 p ; Lê-như-Hích 1 p ; Trần-văn-Minh 1 p ; Anh ba 0 p.50 ; bà Phúc-chân hiệu 1 p ; bà Phán Hòa Võ-giàng 1 p ; Phan-Tuân 1 p ; Trần-thị-Bắc 2 p ; Khánh-thọ hiệu 2 p ; cô đội Dần 1 p ; chánh phó tổng Đông-sơn 1 p ; Vạn-thành hiệu 1 p ; Hậu-đức hiệu 1 p ; Đào-v-Mai 2 p ; bà thông Từ 1 p ; Thụy-hòa hiệu 2 p ; bà đội Đông 1p ; bà phán Du phiên-Ty 2 p ; Chu-quang-Quất 1 p ; bà quán Nguyên 5 p ; cô Lý 1 p ; Bảo-long hiệu 0 p.50 ; bà hai Thành 0 p.50 ; Vĩnh-long mực 2 p ; [illegible] thịnh hiệu 2 p ; Phạm-quang-Đễ-Đình-Công 1 p ; bà đồ Xây 2 p ; bà tài Phúc 1 p ; Hương-long hiệu 1 p ; Bảo-chi-Lâm 1 p ; Ích-thái hiệu 1 p ; bà phán Du 1 p ; Ng-duy-Thiện, phán sự bình lương Đáp-cầu 3 p ; Hiệu Phúc-nguyên-Hưng 9 p ; bà thông Hiền 1 p ; bà làng Chung 1 p ; cụ làng Sáu 2 p ; Ng-văn-Hiền 1 p ; Trần-đình-Sơn 0 p. 50 ; Ng-đình-Đương Đại-tráng 1 p ; cai thợ lại Ng-v-Chúy 1 p ; thừa-phái tòa án Triện-đức-Khoa 1 p ; thừa-phái tòa án Nguyên-ái-Lan 2 p ; thừa-phái Trần-đức-Phổ 2 p ; thừa-phái Ng-Trác 2 p ; thừa-phái Lưu-văn-Huy 1 p ; cựu chánh tổng Đại-tráng Ng v-Khám 1 p ; Trần-thị-Hậu Ninh-xá 5 p ; Ng-thị-Thường 0 p.50 ; bà cả Vị 1p. *(Còn nữa)*

Hội-đồng tổ-chức lại cảo

HÀ-ĐÔNG

Tin buồn. — Bản-quán được tin buồn rằng cụ nhạc-mẫu ông tú Ng-đỗ-Mục, biên-tập tại bản báo, tạ thế tại qui quán làng Xuân-tảo, phủ Hoài-đức, tỉnh Hà-đông ngày mồng 4 tháng tư ta, năm nay cụ hưởng thọ 60 tuổi. Sáng mồng 5 đã làm lễ an táng.

Bản-báo xin có lời trân-trọng kính viếng cụ và chia buồn với ông tú và bà tú Nguyễn-đỗ-Mục cùng qui-quyến.

PHÚ-THỌ

Hai cái xác cùng không có đầu. Vừa đây có một cái xác đàn bà thân thể lõa lồ mà lại mất đầu, không biết ở đâu trôi về qua bến. Người ta xem thấy ở cổ hãy còn nhiều vết dao chém, những cục máu thâm tím lại, và cả mình mẩy cũng có nhiều vết thương trông rất ghê gớm. Được một lúc, lại thấy một cái xác nữa là đàn ông cũng mất đầu như thế. Người ta đoán rằng hẳn việc trai gái ghen tuông gì đây !

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

$5 20

BẠCH-TUYẾT LƯU-NGÂN

(Ngôn-tình tiểu-thuyết)

Truyện một cô nữ-sĩ người nước Anh, học rộng tài cao, khinh thân trọng nghĩa, cảm cái ơn tri-kỷ của người yêu, mà chịu đem da thịt mình ra cho người thích chữ, dầu mảu rơi thịt nát cũng chẳng quản gì đến thân. Cái nghĩa-tâm hiệp-cốt của cô, thật vẫn-cổ mỹ nhân chưa ai bì kịp. Chuyện chép rất lý kỳ, vậy xin dịch ra để công hiến các bạn độc-giả.

* PHẠM-BÙI-CẦM dịch-thuật

Biệt-nhi tấm tắc khen ngợi mà rằng :

— Th ên-hạ sao lại có người thiện ám đến thế !

Mễ-nhân nói :

— Tôi nay trong mình nghe đã một lắm, chưa biết chết nay, chết mai lúc nào, nữ-sĩ có lòng thế tuất, châu tôi sau này chắc có phận nhỏ, tôi chết cũng được nhắm mắt vậy.

CHƯƠNG THỨ X

Tư-đức nghe Mễ-nhân nói, mà ghét muốn đào đất đổ đi. Bụng dạ chỉ biết tích lấy mình, chứ không còn biết đến ai cả. Mở mồm biết nói đi-sản của mình được người hảo hộ, th mình chết được nhắm mắt, được yên tâm, thế mà cái cao-nghĩa của người ta đối với mình thì không được lấy nửa lời cảm tạ. Người sao mà ngu xuẩn quá thế ! Thì ra trong ruột chỉ cứ đặc như bí, không còn biết thế nào là cái lẽ phải ở đời ; Tư-đức bèn quay lại Biệt-nhi mà rằng :

— Thôi thế xin cứ thích chữ vào lưng tôi vậy.

Biệt-nhi nói :

— Vâng ! Nhưng cái này là một bức văn-thư, còn phải đem ra chỗ công-đường đối chất. Tôi phải dụng công sẵn nét, thích sao cho rõ ràng chữ nào nét lấy mới được. Chứ nếu lệch lạc nhem nhuốc, hay là mất nét trái cựa, thì chẳng bỗ thức-giả người ta cười cho chết !

Tư-đức nói :

— Nhưng để tôi hãy sắp sửa đã.

Nói đoạn bèn vào trong lều, trật vai áo để lộ cái tấm lưng trong ngọc trắng-ngà ra, gọi Biệt-nhi thích chữ. Biệt-nhi thì mỗ con cá-mực lấy mực, cầm một cái xương cá nhọn vào đầu cái que con. Tư-đức nghiến răng ngồi đợi, Biệt-nhi nói :

— Màu da có trắng quá đi mất. Tôi nhất sinh làm người, chưa từng thấy ai được cái nước da như thế bao giờ. Rõ hoài của, tiếc quá !

Tư-đức cắn răng chịu đau, ừa hai hàng nước mắt. Nàng tuy là tay nghĩa hiệp, có can dảm hơn người, nhưng dầu sao cũng thể đàn-bà yếu đuối, chịu làm sao nổi sự đau đớn, mà cũng phải kêu khóc xuýt xoa. Lại nghĩ mình là thân con gái, cớ chi lại đi liều thân hoại-thể cho người châm chích thế này. Mà sở dĩ ta chịu khổ thế này nguyên do cũng là vì ai đấy... Nhưng ai với ta, ta với ai, bình nhật lại không từng quen biết nhau chi cho lắm, thế thì vạ gì ta lại đi chịu khổ vào thân. Ấy ngoài miệng tuy nói là không có duyên nợ gì với nhau, nhưng trong lòng thì thấy trăm mối tơ tình vẫn vương khói gỏ, lại nhân một mình vò võ ở chốn hoang-đảo, cái mối tình kia lại càng như nẫu như nung. Nếu sau này mà chàng được món đi-sản của Mễ-nhân, thì ta dầu có nát ngọc phai vàng cũng chẳng tiếc. Thiên-hạ duy chỉ có cái ái-tình là mạnh hơn hết, trong lòng đã nghĩ đến một chữ tình thì dầu đến thân mình cũng chẳng tiếc, tiếc gì người da.

Nàng bèn bảo Biệt-nhi rằng :

— Thôi anh thích đi, mau lên !

Biệt-nhi nói :

— Vâng !

Lại quay lại bảo Mễ-nhân rằng :

— Thôi thế ông cụ nghĩ mà đọc đi mau lên, liệu làm lời lẽ cho nó vẫn tắt chứ đừng làm dài quá.

Tư-đức không nghe, giục Biệt-nhi cứ thích đi. Nàng sợ để đến ngày mai, ngộ đêm nay mà Mễ-nhân hẳn chết, thì ra mình chịu đau chịu khổ cũng bằng nông công. Mà cho dầu hẳn có chưa chết nữa nhưng biết đâu thằng Ước-nải nó lại chẳng nói lời rồi lại ăn lời hay sao ? Nàng bèn giục Biệt-nhi cứ thích nốt cho xong đi. Bấy giờ Biệt-nhi lại cầm cái xương cá thích lên Mễ-nhân kỳ, vì Mễ-nhân khi đó người đã mệt lắm, không gượng dậy được. Kể đó lại cầm tay cho Ước-nải thích lên đứng làm chứng, đoạn rồi thích đến tên minh đứng đại-tả. Vừa hay đến đấy thì trời tối, không kịp thích nốt mấy chữ niên-hiệu.

Tư-đức đứng dậy vào bên trong lều nằm, mê man không biết chi là chi nữa ; đến đêm sực tỉnh dậy, thì thấy lưng đau thấu đến ruột gan. Mở mắt ra nhìn thì trong lều tối đen như mực, lấy tay sờ Dật-khắc thì thấy thằng bé cũng nằm ngủ một bên.

Sáng hôm sau thức dậy thấy Mễ-nhân đang vật vã lăn lóc ở dưới đất. Bấy giờ sở lưng vẫn còn thấy đau, nàng giải Dật-khắc ra khe suối rửa mặt mũi chân tay, đoạn rồi trở về luộc trứng chim và đem bánh ra ăn lót dạ. Nhìn đến Mễ-nhân mới hiết rằng hôm qua làm xong ngay cái dichúc đi thế là phải lắm. Mễ-nhân khi đó đã mê mẩn nằm thiêm thiếp không biết gì cả. Mới thì thợt lại, mình mẩy nóng như hòn than, da dẻ thì sám ngắt, hai hàm răng cắn xít lại với nhau, miệng ú-ớ nói không thành tiếng, muốn gượng dậy đòi ăn, nhưng cũng không ăn được, chỉ ngắc mãi mới nuốt được mấy giọt nước mà thôi. Tư-đức cũng lấy lòng tử tế săn sóc trông nom cho. Nàng ra cửa xem hai người thầy thì thấy chúng đang ở trên núi xuống, đứa nào đứa ấy say khướt ra cả, mặt đỏ gay như mặt trời. Tư-đức sai đi nhặt trứng chim. Ước-nải thì say quá lăn lưỡi lại không trả lời được. Biệt-nhi thì vội vàng đi ngay, một lát lượm được đến 6, 7 mươi quả trứng ngỗng trời lấy áo bọc đem về, thì vừa hay trời đổ mưa xuống như trút, trong lều lại đột bét ra cả. Tư-đức phải đứng dậy tìm kiếm các vật che đỡ các chỗ đột nát, để cho nước mưa khỏi ướt vào trong lều, nhưng che đọi được ở trên thì ở dưới nước cũng trản vào, mặt đất cũng ướt trang ra cả.

(Còn nữa)

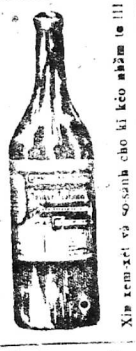
Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bổ-đào:

TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo hình tự-nhiên in ra đây, chư không như có mấy thứ thuốc-vẽ những hình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có tri không thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

Ngày mang ? tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, lão Nặc-na phụng lời chỉ-dụ rằng :

Chiếu nay đại-được phòng của MONTES mới đặng có chế ra một thứ rượu bổ để tặng ngự vàng qua rất hạng, đáng nên gia thưởng, trước các phẩm thị gửi cho qui được phòng chế-đặng để tỉ thành-giá.

Khâm thử.

勅賜補血酒 Tonique Tonkinois 內閣紫檀 Montès 製造

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giở lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà xi-tai có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS

54, Phố Tràng-tiền, 54

HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư bài báo này.

VŨ-TƯ-ĐƯỜNG

(Gần cầu Sông Cái)

28, Quai Clémenceau, 28

HANOI

Đến ngày 1er tháng tư ta, tức là ngày 4 Mai 1924 thì tôi sẽ có xe hơi chạy Hà-nội - Sơn-tây.

Hà-nội, chạy 7 giờ sáng.

Sơn tây, chạy 2 giờ chiều.

2166

Vô-tuyến-điện Hongkong

Bán-hiệu vừa tiếp được vô-tuyến-điện Hongkong rằng chè Đầu-xuân hạng cực tốt đã mùng tám tháng tư đến Hongkong, vậy thời độ 11 thời đến Hanoi.

Xin mời Quí-khách lưu tâm chiếu-cố cho.

Kính tạ

SINH-THÁI

31, Phố hàng Ngang, 31

HANOI

2165

HIỆU

MINH-ĐƯỜNG

MAGASIN TỔNG-CỤC

của Bông pháo Yên-thảo công-ty

BÁN BUÔN VÀ BÁN LẺ

CÁC THỨ THUỐC LÁ VÀ XÌ GÀ

Giáo phố hàng Gà số 83

AI MUỐN CÓ NƯỚC XUỐI VICHY NGAY Ở TRONG NHÀ

Ai cũng biết rằng nước xuối Vichy có những tính chất gì, và nước ấy dùng được những việc gì, đau vì, đau thận cùng có sỉ bệnh khác nữa, dùng nước ấy công-hiệu lắm.

Nhưng đến lúc xuối ấy mà phục-thuốc thì tốn kém lắm, vì vậy hiện báo chế Montès, NHÀ BÀ CHUÔNG có buôn thứ muối Sels Vichy có thứ chai lớn, có thứ chai nhỏ, chỉ bỏ mấy thìa con muối ấy vào một lít nước đun rồi thì có nước Vichy mà dùng, chẳng tốn kém là bao.

Nên đến hiệu báo chế **NHÀ BÀ CHUÔNG** mà mua muối **Sels Vichy**.

SƠN-TÂY

Hội kỷ-niệm bà Jeanne d'Arc.

Chương-trình hội đã định như sau này :

Ngày 10 Mai 1924

8 giờ rưỡi, tối rước đèn

9 giờ đốt pháo thăng thiên.

Ngày 11 Mai 1924

6 giờ sáng bắn súng.

7 giờ điểm binh.

8 giờ làm lễ ở nhà thờ.

Từ 9 giờ đến 10 giờ thì làm những trò chơi như cắt kéo, lễm chảo, nhảy bì, ăn bột.

Từ 3 giờ chiều đến 5 giờ thì có những trò sau này :

Đập nồi, leo cột mỡ, chọc thùng.

8 giờ rưỡi lính khố-đỏ diễn hát chèo ở trước dinh quan Sứ.

PHÙ-LÝ

Hỏa tai Hồi 7 giờ rưỡi tối hôm thứ ba 6 Mai, *trại con gái* phát hỏa, cháy gần hết. Nguyên trại ấy là của **tỉnh mới lập lên để** cho vợ các lính khố xanh ở.

Trại rộng ngót 30 gian, làm bằng bương nứa, trên lợp cỏ tranh. Trại vừa mới làm xong. Hôm qua không hay tại sao mà phát hỏa, thì chưa xét ra, may trại đó lại ở ngay bên bờ sông, gần trại lính, nên binh lính quan dân đổ ra chữa hồi lâu thì lửa tắt, **không thiệt hại chi đến nhân mạng**, mà cũng may chiều gió lại vắt ngọn lửa ra mạn sông nên không cháy lan đến những nhà gần đó.

MONCAY

Măng-đa của ai ? Bản-quán tiếp được một cái măng-đa mua ở nhà đ.ện-báo tỉnh Moncay, ngày 3 tháng năm tây này, bạc 6 p. 30 mà trong thư không đề rõ danh-hiệu của ông nào gửi về trả tiền báo bản-quán.

Vậy ngài nào gửi cái măng-đa ấy thì xin kíp viết cái số măng-đa và thư cho bản-quán biết gửi-danh để tiện việc ghi vào sổ sách.

NINH-BÌNH (PHÁT-DIỆM)

Lắm trộm. — Đ-t rày ở đây thường xảy ra việc trộm cắp luôn, nay nhà này mất gà, mai nhà kia mất chó, dẫn dần rồi đến đạo tường khoét ngạch, vào nhà ra to, không mấy đêm là không có nhà mất trộm, mà không biết rằng các thầy chánh phó lý, trưởng-phó và tuần-tráng thì đi đâu mà sự tuần phòng lại chểnh mảng như vậy. Ước ao rằng các thầy sẽ lưu ý đến sự tuần phòng cho, thì thật là hay lắm vậy !

Đào-Nguyên lai cảo.

VIỆC KINH-ĐÔ

Dụ nói về việc thưởng các hạng huy-chương cho các đại-thần cùng các văn võ ân quan về kỳ Vạn-thọ khánh-tiết. — *Dụ* : Có đức vọng thì ban cho vinh-hàm, có công lao thưởng cho huy-chương. Huống nay gặp tiết Vạn-thọ, lẽ nên lượng để cho ban thưởng.

Nguyễn-hữu-Bài, Thái-tử thiếu-phó, Đông-các đại-học-sĩ, quản lãnh Lại-bộ Thượng-thư sung Cơ-mật-viện, viện trưởng đại-thần, Phước-môn-Bá, tự khi trẫm trị ngộ đến nay, thủy chung một lòng, cũng cho là có cả khí tiết làm nhân thần. Huống năm ngoái bộ Giá như Tây cũng được thỏa-tế, vậy đặc-cách chuẩn thưởng cho một đồng tối-đại-hạng-kim-tiền (Khải-Định vạn thế vĩnh lại) và kim-tuyến cùng thày-sanh tế-tiêu san-hô để huyền bội. Người cũng nên biết hạng lắm nay Triều-thần ít ai được thưởng. Trẫm chỉ khen người có lòng trung ái, người thường không dò biết được, nên mới hậu thưởng như thế.

Võ-Liêm hiệp-tá đại-học-sĩ, quản lãnh Công bộ thượng-thư, sung cơ-mật viện đại-thần : Trần-đình-Bách, hiệp-tá đại-học-sỹ quản lãnh Hình-bộ Thượng-thư sung cơ mật viện đại-thần: Phạm-văn-Thụ, hiệp-tá đại-học-sỹ quản lãnh Hộ-bộ thượng-thư sung cơ-mật-viện đại-thần đều thưởng một cái tam hạng biểu-đức Long-bội-tinh.

Lê-văn-Bá, tiền-quân đô-thống phủ-đô thông chưởng phủ sự, thống quân thị-vệ đại-thần, thưởng cho một cái nhất hạng kim-khánh.

Phạm-thế-Năng, trung nhất vệ Đô-thống, phụng sung Cộng-thuận sơn Vạn-niên Đồng-lý thưởng cho một đồng nhất hạng kim-tiền.

Tôn-thất-Đàn, thự Yên-Tĩnh Tổng-đốc, Ng-khoa-Tân ; thự Nam-Nghĩa Tổng-đốc, Phạm-Liệu, lại-bộ Tham-tri gia thượng-thư hàm, Tôn thất-Tế, gia đồng đốc hàm Thuận-Khánh tuần-vũ, Hữu-Thạch Lễ-bộ tham-tri, Phạm Hoán thự tham-tri sung lý Các-vụ, đều thưởng cho một cái tứ hạng minh ngọc long-bội-tinh.

Lê-đỗ-Lâm, thái-thường-tự-khanh sung Hoàng-thái-tử phụ-đạo, Phạm-hà-Phổ, Nghệ-an tỉnh Án-sát sứ, Ng-văn-Hoành, Quảng-nam tỉnh Án-sát sứ đều thưởng cho một cái ngũ hạng gia thiện long-bội-tinh.

Ng-thiện-Thuật lãnh Hậu-ngự vệ-chưởng-vệ, thưởng một cái tam hạng kim-khánh.

Đỗ là Trẫm tây theo lao-năng mà ban cho. Lễ ai được thưởng mà huyền bội, đều nên gắng hết tài năng để khỏi phụ lấm lòng bao tình của nhà nước.

Khâm-thử

VIỆC TRUNG KỲ

THANH-HÓA

Vì cớ gì mà giết người ? — Độ cuối tháng hai tá, ở làng Nhất-mỹ thuộc phủ Tĩnh-gia (Thanh-hóa) có xảy ra một cái án mạng, ai nghe nói mà chẳng ghê ! Số là đêm hôm ấy có 6 người làng Hữu-lai (một tổng với làng Nhất-mỹ) kéo vào nhà tên lý-trưởng làng Nhất-mỹ, đánh đòm lên xem thấy lý-trưởng với người vợ (có chửa) và một đứa con năm nằm một giường, lập tức đứa thì đánh, đứa thì chém lòi ruột, chết ngay lập tức trên giường ! Báo quan về khám xong, cho con người vợ, còn người lý-trưởng bị trọng thương, cho đi nhà thương. Mấy đứa tội nhân đã nã bắt được cả, đã đưa về phủ tống giam để xét, chưa rõ vì cớ gì mà chúng lại cùng nhau làm cái thủ đoạn hung ác ấy !

Kiều lai cảo

(Xem trang thứ ba).

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

Nhân dịp sắp đến ngày hội Thánh Jeanne d'Arc, bản-hội đang sửa soạn làm một cảnh rất đẹp mà để chúc mừng ngày hội thêm trọng thể, là cảnh : *Hoạt tượng Đông-pháp* dưới có ba sắc (Protectorat de la France en Indochine).

Bản-hội lại chọn cả tích hát rất hợp vào ngày hội là tích :

ĐỐI CHỮ ĐỒNG TÂM

Tối thứ năm 8 Mai 1924

NGỌC VÔ HÀ

Thuốc thần kể quỷ ai hay,
Đưa gian hả dạ người ngay đau lòng
Giới xanh trêu ghẹo mà hồng,
Duyên ai đó biết để hòng cho ai.

Tối thứ sáu 9 Mai 1924

Diễn hai tích :

Tích thứ nhất :

THIÊN TƯỚNG CÁT NHÂN

(Hát chèo)

Tích thứ hai :

TRẦN-KIM-ĐỊNH GÁNH THỊT

(Hát tuồng)

Tối thứ bảy 10 Mai 1924

LIỆT-NỮ KIỀM

(Hồi thứ hai)

Người lành mặt kẻ riêng lòng,
Vàng ai ai nỡ đẻo bòng nỡi ai
Mà hồng chưa thắm đã phai,
Nhẽ đâu liệt nữ có hai đời chồng.

Tối chủ-nhật 11 Mai 1924

ĐỐI CHỮ ĐỒNG TÂM

Tích hát đặc biệt hát mừng ngày hội Jeanne d'Arc. Có bảy một cảnh Hoạt tượng Đông-pháp dưới có ba sắc.

Bán vé từ tối thứ bảy

SÁCH MỚI IN

BỘ TỪ-HÀN CỬ YẾU

Nửa chữ nôm, nửa chữ quốc-ngữ

Giá bán : 0$60

Có đủ các lối đơn từ giấy má làm việc quan, hơn một trăm thể. Quyển *Một tấm lòng*, có đủ các lối văn thơ, giá bán 0$25. Bán tại các nhà in, hiệu sách Hanoi và hiệu Mỹ-ký, số 22, phố Cửa-đông Nam-định, mua nhiều có trừ hoa-hồng, xin viết giấy về nhà xuất bản.

M. ĐOÀN-NHỮ-KHUÊ

Số 58, phố hàng Cót, Hanoi

3827

NỮ-HẢI-TẶC

(Trinh-thám tiểu-thuyết)

PHẠM-HỮU-CẦM dịch thuật

Xuất bản lần thứ nhất

Có sửa đổi lại nhiều chỗ

Sách dày hơn 100 trang

Giấy in rất tốt. Sách đóng rất đẹp

Giá mỗi quyển.... 0$80

Tiền cước..... 0.11

Ai muốn mua buôn, mua lẻ xin gởi giấy cho :

M. BÙI-XUÂN-THÀNH

61 - 63 — Rue du Coton — Hanoi

HỘI-ĐỒNG-ICH

đang giải-tán

Lời báo-cáo cần kíp

Cùng các nhà có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích :

Đến ngày 31 tháng 7 tây năm 1924 này, thời sẽ kết sổ, thời sự nhận các sổ của các ông bà có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích.

Vậy ông bà nào có sổ gửi tiền mà chưa giao cho ông E. CHATAIGNEAU, là Giải-Tán-Viên, ở số 3 phố Jauréguiberry, Hanoi, thời xin giao ngay cho ông ấy trước ngày 31 Juillet 1924, quá ngày ấy, người có tiền gửi sẽ mất quyền đòi hỏi về số tiền mình gửi.

Giải-Tán-Viên

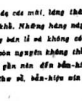
P. Pon. E CHATAIGNEAU.

2094. Y. M. GRENIER.

HỎI CÁC NHÀ MẮC BỆNH XUYỄN, BỆNH HEN !

Ai mắc các bệnh ấy mà khó thở, mà đau tức, nên dùng thuốc Abyssinie Richard bằng hộp (REMÈDE D'ARTHRIE EXIRARD en POUDRE) thì bệnh sẽ dứt ngay. Bỏ bột trong một cái đĩa, hoặc trên một mảnh kim-khí mà đốt, rồi thở cái khói thuốc, thì lập-tức dứt ngay. Cứ thử mà xem, sẽ thấy kiến-hiệu lạ thường. Hết thuốc quán Abyssinie Exirard (EIGARETTES d'ABYSSÉNIE EXIRARD) chóng hiệu-nghiệm lắm.

Trên cái bằng quốc chung quanh hộp thuốc có in dấu-hiệu sau này mới là thực hiện :

MARQUE DÉPOSÉE

Gởi bán tại { BLANC, Hanoi / MONTÈS, Hanoi

祥和裕 YU-WO-TSEONG

VENTE EN GROS

48, Rue des Cantonnais, 48

Hanoi (Tonkin)

TÉLÉPHONE N° 208

Bản-hiệu có bán các thứ vải nhiều, hàng tốt nhiều lắm, hàng thật tốt, giá thật rẻ.

Có bán cả hàng to (Bắc-hộ) như tàu, nguyên, flanelle, lụa, bằng, quế, nến nến và hàng Saigon như flanelle, tha, nến nến.

Nay mới có áo các mới, lông thêm, mượn đem về mới mặc rộng khổ. Những hàng này bên nước trong đem, cho không bên lí nó không có mắc gửi đi nơi tỉnh, vì hàng nên nguyên không thể nói được.

Quí-khách ở gần nên đến bản-hiệu mà mua, nên ở xa thì gửi thư về, bản-hiệu sẽ gửi contre remboursement.

Bản-hiệu

2010 YU-WO-TSEONG

So 18

Ngũ mỹ Tái-sinh-duyên

TRẦN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Nói xong, hãy cho *Phàng-hức* lui ra. Khi gọi đến *Tiền-lâm* thì *Tiền-lâm* rón-rén bước vào, qui ở trước sân.

Tôn tri-huyện nói :

Ta hỏi, nhà-ngươi nên phải thú thực. Sao nhà-ngươi dám lấy trộm các đồ vàng bạc của *Hoa* trưởng phủ ? Đồ-đảng nhà-ngươi cả thảy mấy người ? Nhà-ngươi thú thực đi thì ta khỏi phải dùng hình phạt.

Tiền-lâm bẩm rằng :

— Dám bẩm đại-nhân ! Chúng tôi vốn nhà thi-lễ há không biết pháp-luật, khi nào dám làm cẩn. Việc này quả nhiên là *Hoa* công-tử vu oan cho chúng tôi vậy.

Tôn tri-huyện nói :

— *Hoa* công tử có thù oán chi với nhà-ngươi, mà bảo rằng vu oan cho nhà-ngươi lấy trộm ?

Tiền-lâm nói :

— Hồi tháng hai vừa rồi có quan Hàn-lâm bọ *Chu* đến hỏi **em gái** tôi cho chàng *Phàng hức*, **không ngờ** hôm ấy cũng có quan Đô-đường họ *Đồng* đến hỏi cho *Hoa* công-tử. Hai nhà đều là chỗ bạn thân với tôi, thân-mẫu tôi không biết thuận gả cho ai. Nhân em gái tôi cũng có theo đòi đôi chút bút nghiên, thân-mẫu tôi mới bèn ngày mới hai bên đến để khảo-sát văn-tho, hễ bên nào hơn thì xin thuận gả.

Tôn tri-huyện hỏi :

— Vậy hôm ấy *Hoa* công tử có đến không ?

Tiền-lâm nói :

Hôm ấy hai bên đều có đến cả. Em gái tôi ra đầu đề, rồi bằng lòng lấy quyển văn *Phàng-hức*, chỉ vì em gái tôi còn trẻ người non dạ, không hiểu thế-sự, dám cầm bút mà phê vào quyển văn của *Hoa* công-tử có nhiều câu thậm-tệ. Bấy giờ *Hoa* công-tử nổi-giận, tức khắc bỏ về. Hiện nhà chúng tôi tháng trước đã nhận sính-lễ của chàng *Phàng-hức* rồi. Xem thế thì đủ biết là vì oán-thù mà cố tình vu-oan, dám xin lượng trên soi xét !

Tôn tri-huyện nói :

— Nhà-ngươi đã biết *Hoa* công-tử đem lòng oán-thù, cớ sao lại còn đến ?

Tiền-lâm nói :

— Số là *Hoa* công-tử sai người đưa giấy mời, đến để hay cuộc thơ-văn, chúng tôi không dám thiếu, thì sợ *Hoa* công-tử có ý nghi, cho nên mới lẻn chàng *Phàng-hức* đề cùng đến. Không ngờ lại bày ra gió, thình lình mắc phải mưu sâu.

Tôn tri-huyện hỏi :

— Cuộc thơ văn ấy cả thảy có mấy người ?

Tiền-lâm nói :

— Trong giấy mời cả thảy 8 người, nhưng 6 người kia không thấy đến. Hãy giờ chỉ có 4 người cùng ngồi uống rượu mà thôi.

Tôn tri-huyện hỏi :

Bốn người những ai ?

— Tôi cùng *Phàng-hức* và *Hoa* công-tử, lại có *Ngụy-lâm-xuyên* nữa.

Tôn tri-huyện hỏi :

— *Ngụy lâm-xuyên* là ai ? cũng người trong hội làm văn phải không ?

Tiền-lâm nói :

— Không ! Hắn là người tay chân của *Hoa* công-tử. Trong khi nổng rượu thì hắn thi hành tửu-lệnh, dụng tình mà đồ cho hai chúng tôi thật say, rồi sai người khiêng vào đông phòng và tây phòng. Thình-linh nghe tiếng kêu la, tôi không ngờ là hắn lập mưu, hoảng-hốt chạy ra, lại vướng dây cương ngựa mà ngã lăn xuống đất. Các gia-đình xô lại bắt trói khám trong mình tôi thấy có các đồ vàng bạc, tôi thật không hiểu ra làm sao. *Hoa* công-tử cứ đổ riết cho tôi là trộng thấy tiền-tài mà sinh lòng tham-lam, dầu rằng trăm miệng khôn tường thì phi, dám xin lượng trên soi-xét.

Tôn tri-huyện nghe xong lời cung-nói nghĩ thầm rằng : Khẩu cung *Tiền-lâm* cũng đúng như khẩu-cung của *Phàng-hức* Ấy là bây giờ ta hãy xem hôm ấy có giấy mời hay không ? *Tôn* tri-huyện nghĩ vậy, liền bảo *Tiền-lâm* khai rõ họ tên 6 người trong giấy mời hôm trước, rồi truyền mấy tên thư-sai tức-khắc đi ngay.

Hồi lâu, chúng về bẩm rằng :

— Dám bẩm lấy ra ! Chúng tôi phụng mệnh lão-gia đến hỏi nhà 6 người kia thì đều nói là hôm ấy không thấy giấy mời chi cả.

Ôn tri-huyện nghĩ thầm : nếu vậy thì hai việc này quả-nhiên là *Hoa-văn-phương* vì sự oán thù mà vu oan giá họa cho người ta rồi ! nhưng bây giờ làm thế nào mà tìm cho ra được đứa hung-thủ ? ấu là ta cho đi bắt *Ngụy-lâm-xuyên*, sự tình đầu đuôi thế nào, tất người này cũng có biết.

Tôn tri-huyện nghĩ vậy, tức-khắc cầm bút phê cứ, sai người đi bắt *Ngụy-lâm-xuyên*, hẹn đến buổi hầu sáng thì phải đến huyện-nha để hậu-chất.

Tên thừa-sai lại vâng lệnh, hầu-tốc đi ngay. *Tôn* tri-huyện truyền đem *Phàng-hức* và *Tiền-lâm* hãy giam tạm vào một nơi, để *Ngụy-lâm-xuyên* đến thì sẽ xét hỏi.

HỒI THỨ XVI

Lại nói chuyện *Hoa văn-phương* sai người đến huyện-nha để dò-la tin-tức, rồi trở vào thư-phòng, hớn-hở bảo *Ngụy-lâm-xuyên* rằng :

— *Tiền-lâm* cũng vì-lắt đã khỏi lội được !

Nói chưa dứt lời thì bỗng thấy *Hoa năng* về. *Hoa-văn-phương* hỏi rằng :

Thế nào ? *Tôn* tri huyện đã xét hỏi xong chưa ?

Hoa-năng nói :

— Đã !

Hoa-văn-phương lại hỏi rằng :

— Khẩu-cung chúng nó thế nào ? *Tôn* tri-huyện có phải tra-tấn hay không ?

Hoa-năng nói :

Chẳng thấy tra-tấn chi cả. Khi đã hai chàng vào thì *Tôn* tri-huyện đối-đãi rất tử-tế, một điều gọi sinh-viên, hai điều gọi sinh-viên, bảy giờ lại phê chữ cho đi bắt *Ngụy* tiên-sinh đó. Cứ như ý tôi thiển nghĩ thì việc này không khéo ta phản-lỗ mất mà thôi.

Hoa-văn-phương nghe nói, nổi giận mà rằng :

— Nếu vậy thì *Tôn* tri-huyện cố gan thật ! Ta đã dặn nó phải tra-tấn *Phàng hức* cho ra việc này mà nó dám như thế, phỏng nó có giữ vững cái thất-phẩm quan-hàm của nó được hay không ? *Ngụy* đại-huynh cứ ở luôn tại đây, thử xem thằng *Tôn văn-tiến* kia có dám sai người vào bắt ta sẽ đánh quẻ ! Việc này ta nghĩ lại càng cẩm-tức ! Để sáng mai ta vào yết-kiến quan Đô-đường là họ-trò thân-phụ ta rồi ta sẽ liệu cho nó.

Hoa văn-phương nói xong, nét mặt vẫn còn hầm hầm, chưa nguôi cơn giận. *Ngụy-lâm-xuyên* khuyên-giải mà rằng :

— Công-tử chớ nên nóng nảy ! Hãy để sáng mai vào yết-kiến quan Đô-đường xem sao.

Lại nói chuyện mấy tên thừa-sai vâng lệnh *Tôn* tri-huyện đến bắt *Ngụy-lâm-xuyên*. Khi gõ cửa gọi *Thôi-thị* hỏi rằng :

— Ai đó ?

Mấy tên thừa-sai nói :

Chúng tôi đến hỏi *Ngụy* tiên-sinh có việc cần !

Thôi-thị nói :

— Phu-quân tôi không có ở nhà, hiện nay đang ở trong *Hoa* tướng-phủ, các ngài tới đến đấy mà tìm.

(C. Ba)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

BÔNG-HÀ

Đi ô-tô nên chú ý. — *Bản-quán có tiếp được bức thư của một bạn đọc báo cứ nguyên văn trích lục một đoạn như sau này:*

« . . . Tôi ra Bắc phải một sự rủi quá, vậy xin nói chuyện cái rủi của tôi ra để ông biết, và nếu ông có rảnh đăng vào báo cái sự rủi của tôi, tưởng cũng có chút bổ ích cho bạn đi xe ô-tô đường Vinh - Đông-hà lắm. Nguyên chuyến xe ô-tô hôm tôi vào, chở thư nhiều quá, bao nhiêu đồ hành lý của khách đều phải buộc ra đằng sau cả. Khi đi đến Lệ-thủy thì xe đậu lại lấy thư, lúc xe tới thì tôi ngó hỏi còn cái *valise* của tôi buộc ở đằng sau, khi xe đi được độ một quãng độ 5 kilomètres thì xe nổ bánh dận lại thì cái *valise* của tôi đã đâu mất rồi, xét ra thì thấy mấy lát dao cắt sợi thừng buộc đồ, chứ không phải lẻ tuột mà rơi, khi đó xe quay lại đi tìm, thì có người đi đường, người ta nói rằng: khi xe đi ngang qua họ có ngó thấy một người ở trên cái *remorque* đằng sau xe, lúc đó mới biết rằng là quân gian nó đã rắp tâm tự ở Lệ-thủy, thừa cơ lúc xe quay máy, thì mọi người đều lên xe cả, nó vọt lên đằng sau mà cắt lấy đồ và lại chỗ lấy thư đó, đi đó 3 kilomètres nữa, thì có cái dốc, lúc xe lên dốc, phải đi chậm, là nó nhảy xuống mà trốn vào rừng, thì còn tìm sao được nữa. Vậy đem từ giờ ông bà nào có đi xe ô-tô thì phải giữ gìn, mà thứ nhất là khi xe đến Lệ-thủy, vì chỗ đó như là nhiều cái tương ấy lắm, mình phải có ý, chứ để đến lúc mất mà đổi tối tối-thôi, thì cũng phiền lắm. Lại còn một cách nào nữa, tôi tưởng cũng nên phải có ý, không thì cũng có khi mất nữa, là bất cứ chỗ nào hễ có người vẫy, thì xe cũng đậu lại mà vét khách, quân gian cũng có thể làm cách giả dạng mà lấy được đồ, là vì dụ hai đứa gian, chờ xe đi đến chỗ nào nhá nhem, một đứa đứng vẫy xe đậu lại mặc cả, còn một đứa vọt lên đằng sau xe, cắt lấy là êm lắm, và cũng có khi mình lỡ xe không về được Huế, phải ngủ lại ở ga Đông-hà, là cũng vì xe cứ cho khách ở dọc đường lên mà nào có lên ngay mà đi đâu, còn trả giá, cũng có khi thấy rẻ mà không cho đi, chạy độ một quãng xa, lại đận lại cho đi vậy. xe đận lại mất hao nhiều thì giờ, vì thế mà có khi xe vào không kịp xe-bòa đi Huế, phải ở lại Đông-hà đến chuyến hôm sau mới vào được Huế. Cái cách đó hình như là nhà chế ô-tô không biết, mà cũng không có phép ấy, nẫn là quyền ở mấy người *chauffeur* và *contrôleur* hẳn, vì mỗi khi khách lên không thấy phát vé, cứ thấy lấy tiền là xong. . . »

L. V. G

Việc Nam-kỳ

SAIGON

Tòa án Trừng-trị — Hồi 8 giờ sáng thứ hai, 28 avril, tòa án Trừng-trị đã kết án M. Collin Victor 1 năm tù và 25 quan về tội b i tín mất 24.999 fr. 60 trong việc chia gia-tài của Mme Lacreuse.

Một người cầm máy ô-tô là Nguyễn-văn-Giêng vì vô ý để xe đụng người ta bị thương thì phải phạt 16 quan tiền. Chủ xe ô-tô là ông quan-lý sở Vô-tuyến thì phải chịu trách-nhiệm.

MM. Xavier Arulnassamy, Xavier Marie và Mme Papoint phạm việc ẩu đả và lăng mạ. Hai anh em MM. Xavier phải phạt mỗi người 26 quan. Nhưng MM. Xavier lại được 1 quan tiền bồi thường, nhưng lại phải bồi cho Mme và M. Papoint một đồng bạc tiền bồi-thường.

Mme Piagenet Suzanne và Rosai Paul phải phạt mỗi người 100 quan án treo về việc lăng mạ lẫn nhau.

Một nhà cự-phú mất cướp. — Hồi nửa đêm hôm 6 Mai, một toán cướp có súng và dao vào cướp nhà M. Tân quang-Nguyên ở làng Tân-phú thuộc về Camau. M. Nguyên nghe thấy tiếng súng sợ quá, đặt ba cụ thân sinh với người chị ra cửa sau trốn được, còn con gái và đầy tớ gái thì vì kẻ cướp ùa vào ngay, chạy không kịp. Quân hung đồ dọa nạt tra khảo mấy người đàn bà phải chỉ dẫn những nơi để của ở trong nhà. Một người con gái và một người cháu gái M. Nguyên có ý chống cự lại thì bị quân hung-đồ lấy gậy đánh vào đầu. Chúng phá mất ba cái tủ và lấy mất 3.450 đồng bạc với đồ tư trang giá độ 5.000 đồng. Hàng xóm láng giềng đều sợ, không ai dám phó cứu, quân kẻ cướp lấy tiền song đồ đạc rồi thì cứ thẳng thỉnh đi ra.

Tin Cao mên

PHNOM-PENH

Quan Baudoin đã tới nơi. Hồi 1 giờ sáng ngày 7 Mai, quan Khâm-sứ Baudoin đã đi tì, buổi chiều hôm ấy ngài đã nhận việc.

Ngày thứ bảy 10 Mai này, M. Helmach là quan quyền Khâm-sứ sẽ ở Phnom-penh khởi hành để đáp chuyến tàu ngày 24 Mai về nghỉ tại Pháp. Quan tchánh-Văn-phòng Duvernoy cũng khởi hành ngày thứ bảy 10 Mai.

Ba vị thuốc hay

Nhất-kiến hiệu

LÂU NAY ĐÃ NHIỀU NGƯỜI TÍN DỤNG

1) Bạch Biển Hoàn, bạch đới là bệnh nhất phiền cho đàn bà tiền sản hoặc trăng như nước gạo; hoặc đỏ; hoặc xanh; ngăn chở đường sinh-giữ-g bạch đới thường lưu nhân sắc sẵn não, nếu lâu không chữa chuyển nhập xương cốt biến thành chứng khác nếu đã mắc bệnh này nên đến lấy thuốc tại bản-hiệu vì này được tiếng lâu nay bệnh nặng rằng chóng khỏi bệnh thường chỉ hai chai là tiệt.

2) Thuốc ho, thứ thuốc này rất nổi hàn nhiệt điều hợp dụng, ho nặng đến đàn, uống già nửa chai nhẹ ngay lập tức.

3) Hoa liễu giai dược hoàn, thuốc này các vị thiên niên nhiều ngải đắc dụng, vì nó chẳng những là trị bệnh lậu, còn có thể giải độc chung khác nữa.

Trong hiệu lúc nào cũng có thầy thuốc, nên hỏi điều gì xin trả lời ngay.

TIỀU-HẠNH-LÂM

103, Phố hàng Buồm, Hanoi 2106

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

LỢI-THAI

110, Rue des Changeurs, 110

HANOI

Bản-hiệu chuyên nghề ngót 30 năm, hoàn bán thực thà, được nhiều qui-khách chiếu cố, hàng ngày vẫn gửi vàng và đồ vàng đi bán các tỉnh trong coi Đông pháp và Cao-miên Laos.

Mách quen hay lạ, hễ gửi Commande mà có đặt ít tiền trước thì bản hiệu cũng chiếu theo thời giá mà gửi đồ đến tận nơi. 2095

Bình phẩm về rượu vang

RƯỢU VANG là vào một hạng thực-phẩm rất quý. Uống rượu vang vừa chống tiêu, vừa khoan-khoái trong người, lại vừa bổ. Rượu lấy làm cho người ta được trăng-kiện.

Người ốm mới khỏi nếu uống thì chóng khỏe lại. Chính-phủ Pháp, các quan Đốc-Tờ Thầy-Thuốc) cùng các nhà chuyên-môn về việc vệ-sinh rất có tiếng cũng bảo nên nống rượu vang. *BẠN HÀNG BẢN QUỐC ơi, nếu muốn được mạnh-khỏe lâu*, thì đừng uống rượu An-nam, cứ nên uống rượu vang tốt của xứ BORDEAUX: mua rượu ấy thì cứ lại hiệu GUIONEAUD FRÈRES ở Hanoi với Haiphong mà mua. Hiệu ấy chỉ chuyên về nghề buôn rượu vang thôi.

NGUỒN TRỪ CÁC BỆNH SỐT RÉT CÁCH-NHẬT, BỆNH SỐT RÉT RỪNG

NAN ĐỒNG THUỐC

QUINOFORME

Poudre Sirop Solution

Tại tất cả các thuốc-tiệm Pháp toàn đông một thứ ở thuốc này

Nhà chế thuốc LACROIX, PHARMACIEN Successeur Girard — PARIS

Hỡi các ông mắc phải bệnh tình (lậu và giang-mai) khuyên các ông cho dùng thuốc nhẫn, tốn tiền mà bệnh càng thêm, nặng. Các ông nên mua thuốc ở Hiệu TÂN-NGỌC-LIÊN, số nhà 46, phố Paul-Bert, tỉnh Đáp cầu, là một nhà chuyên-trị, bán thuốc bệnh tình đã có tiếng, không ngày nào là không tiếp được giấy người khen ở các nơi gởi lại. Giá bán độ hơn một đồng một lọ.

2082

Nam Bán-đồ » LÂM-LÂM » Hà-nội ở phố hàng Trống. Cần nhất, thứ năm nào cũng có sẵn từ lâu giờ 2413

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-dào: TONIQUE TONKINOIS

Bà mươi mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng quí-khách tín-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc ai để các ngài so-sánh và xay-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ rượu bổ-dào của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc rất rẻ tiền và rất quí để trị các chứng bệnh như: kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, sôm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình, lại rất là bổ ích cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 16 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế, thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$28** một chai lớn, từ năm chai trở lên thì trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế **MONTES, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi**

BỆNH LIỆT KHÍ

Cách trị lành mạnh bằng thuốc nhỏ

GINATEL SYNOUSINE

Nhà thuốc nào cũng có

HÀNG CHÁNH ở Paris, rue de Grenelle, 46

KIM-CƯƠNG XIÊM

Bản-hiệu mới về một ít KIM-CƯƠNG XIÊM để làm nữ-nhẫn vì hoa-tai, thật-sáng và nhánh lắm chẳng kém gì kim-cương tây. Qui-khách nên đến chọn mau kẻo hết mất cơ-hội, vì thứ này cũng hiếm, không thường có, đem đi làm quà mấy đám cưới thì rất quí, thật là sang trọng.

Kỳ tàu này mới sang

Laine complets et pardessus, imperméable etc... các thứ hàng Tây-Nam rất mới. Giá hạ phải chăng.

Xin hỏi: **Hiệu NAM-ĐỊNH**

Soieries — 9 Rue des Cantonnais — Hanoi 2015

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

請人竹幌門送滿行內河家衆

Chúng tôi kính-trình các quý-khách biết rằng nay nhân dịp tết Tây, tôi Ta sẵn đến nơi chúng tôi mua hiện được ở Hong-kong (Hương-cảng) Canton (Quảng-châu), Shang-hai (Thượng-hải), Pékin (Bắc-kinh) vân vân . . . nhiều đồ bạc, vàng, ngọc, ngà, xứ, cối đề bán vào hai dịp tết.

Các thứ đồ bán Tết này tôi tuất là tinh xảo, thứa để lâu lắm nay mới đến nơi, song chúng tôi lại định giá rất rẻ cốt để chiêu khách.

Xin các qui-khách có lòng chiếu cố thì mua đến bản hiệu mà mua kẻo hàng hết thì mất một dịp đặc biệt đi.

Kẻ mua, người xem, đến ngay đến bản hiệu cũng xin nhất nhất đối đãi.

Cân-cao

HIỆU PAO-VA, Bijoutier

Phố Hàng Bồ, số nhà 28, Hanoi

KÍNH ĐỔI-MỒI

Gọng vàng **1$70**

Gọng toàn đổi-mồi **1$00**

BÁN TẠI HIỆU:

LY-SENG-BAO

42, Phố hàng Bồ, Hanoi 2090

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ

酗補

J. BLANC *(đệ nhất hạng bào-chế)*

Ông **J. BLANC** *(người nối-nghiệp)*

HANOI (Bắc-kỳ)

chế ra

Giá bán 2$40 một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc con

每晚午各啞每各啞法嘛嗎欺咩佣

Bán tại: Hiệu Bào-chế **J. BLANC**

31, phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) Hanoi

2099

RƯỢU NHO J. K. WATSON

Là một thứ thuốc bổ mạnh nhất, cái phép chế thuốc nay khảo-cứu đã lâu năm, và cái cách rầm, lại tinh-vi cẩn-thận, nên thuốc này là một thứ bổ mạnh nhất.

Những khi cơ-thể cần dùng phải bổ dưỡng rất mạnh, thì dùng thuốc này chắc và nhậy lắm.

Bệnh huyết suy bệnh gân yếu, bệnh ghíp, bệnh sốt rét rừng, v. v.

Uống một cốc nhỏ (liqueur) hai mươi phút trước hai bữa ăn chính.

Giá bán: 2$50 một litre

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

CÁC NGÀI CÓ THỂ ĐƯỢC

MỘT CÁI CỦA LỚN

Muốn như vậy, nên mua lấy hai vé

FONCIÈRE 1909 và COMMUNALE 1912

Lần mua phải nộp 30 quan, cần thì nộp làm 20 tháng, mỗi tháng 30 quan. Ngày lấy nộp tiền lần đầu, liệc được hai vé kỳ, riêng mình có quyền xé-hữu, nên vé trúng số, được lấy cả tiền. Như vậy vừa được dự các cuộc rút số, mà mình chỉ chịu khó sẵn tiền đổi chác, là được quyền xé-hiểm hai tiền vé rất quý có sinh lợi-tức.

Vé FONCIÈRES 1909 mỗi năm dự 12 cuộc rút số, tháng nào cũng có ngày mùng 5 thì rút số.

Vé COMMUNALES 1912 mỗi năm dự 12 cuộc rút số, tháng nào cũng có ngày 20 thì rút số.

Cả hai thứ vé mỗi tháng số:

2 lô	100.000 quan
2 lô	10.000 quan
22 lô	1.000 quan
160 lô	500 quan

Mỗi năm có 24 lần rút số, có thấy hơn ba triệu quan.

Mua các vé kỳ, thứ là đặt lãi rất tốt, mà không nào mất cả lại được hai lần nhiều.

Muốn dự các cuộc rút số kỳ, nên gửi 20 quan đến nhà:

BANQUE NOUVELLE, 8 Rue Papère, MARSEILLE (France)

R. C. 6576

Le Gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN